

KÁROLI GÁSPÁR REFORMÁTUS EGYETEM
GAZDASÁGTUDOMÁNYI, EGÉSZSÉGTUDOMÁNYI ÉS SZOCIÁLIS KAR
SZOCIÁLIS MUNKA ÉS DIAKÓNIA INTÉZET

ZÁRÓVIZSGATÉTELEK
SZOCIÁLPEDAGÓGIA (BA) SZAK

Érvényes: 2022.10.01-től

1. tétel

A szociálpedagógia és a szociális munka szakmává válásának folyamata, funkcióinak célmeghatározásainak, feladatainak változásai. A szociális segítő tevékenységhez szükséges tudások és készségek rendszere. Kompetenciák a szociális professzióban, interprofesszionalitás, együttműködés más szakmákkal. A szociálpedagógia és a szociális munka új irányzatai.

Ajánlott irodalom:

- Sárkány Péter (2011): Szociálpedagógiai elméletek. Budapest: Jel Kiadó. Letölthető.
- Szöllősi Gábor (2017): Szociális munka és szociálpedagógia – tudományos diskurzusok, kutatási területek. In: Tizenkilencre lapot? (bővebben lásd fenn), 35–53. Letölthető.
- Szociálpedagógia 2017, 3–4. szám (10. kötet) Diskurzusok, horizontok, szerk. Mándi Nikoletta. Műhely rovat hozzászólásai: Budai István, Szöllősi Gábor, Nagy Ádám, Trencsényi László, Rákó Erzsébet, Sárkány Péter és Mándi Nikoletta írásai. 109–142. Letölthető.
- Budai István, Puli Edit (2015): Együttműködés a szociális szolgáltatásokban. in.: Esély 2015/1, 32-64.
- Andok Ferenc –Tímár Szilvia (2002) : Dilemmák a szociális munkában. Esély 2002/4, 85–98.
- Kovács József (2007) : A segítőkapsolat etikai vonatkozásai. Embertárs 2007. 1. szám, 52–64

2. tétel

XXI. századi társadalompolitikai kihívások. A kockázat társadalom kialakulása. A globalizáció hatása, a szociális problémák nemzetközivé válása. Az állami szerepvállalással, a jóléti állammal és a jóléti pluralizmus kérdésével kapcsolatos viták. Az EU szociális dimenziója, a szociális biztonsági rendszerek összehangolása.

Ajánlott irodalom:

- IFSW & IASSW (2014). A szociális munka globális definíciója. Esély, 25(6), 96–100.
- Szöllősi Gábor (2015): A szociális munka új, 2014 es globális definíciója. Párbeszéd 2015/1

- Michael Welker (2012): Globalizáció a teológiai tudományosság szemszögéből, In: Református Szemle 105. kötet 5. szám <https://reformatusszemle.ro/sites/default/files/articles/105/5/RSZ105-489.pdf>
- Rainer Bernhard Gehrig (2021): Nézetek az emberről és a szociális munkáról, In: Rainer B. Gehrig et al (szerk.) Spiritualitás, etika és szociális munka, 13-24., https://spiritualsocialwork.net/files/Spirituality_Ethics_and_Social_Work_HUN.pdf
- Gösta Esping-Andersen (2012): Az aranykor után? A jóléti állam dilemmái a globális gazdaságban, In: Nyilas Mihály (szerk): Globális szociálpolitika, ELTE-TÁTK, 2012, 204-217-ik oldal, https://tat.k.elte.hu/dstore/document/1545/Nyilas_Globalis_szocialpolitika.pdf
- Thomas Faist (2015): A transznacionális szociális kérdés, avagy a társadalmi egyenlőtlenségek újratermelődése Európában; In: Esély 2015/3 (3-28. o) http://www.esely.org/kiadvanyok/2015_3/2015-3_1-1_Faist_Transznacionalis.pdf

3. tétel

A segítő kapcsolat alapelvei, a szociális szakember szerepei, a szupportív jelenlét. A kliens helyzetének megismerését és a probléma feltárását elősegítő szociálpedagógiai módszerek. A prevenció fogalma, szinterei és lehetőségei. A problémamegoldást támogató egyéni esetmunka folyamatmodelljének bemutatása.

Ajánlott irodalom:

- Szabó, L. (2017). Szociális munkások a terápiák világában. Párbeszéd, http://parbeszed.lib.unideb.hu/file/2/596367dc68d4d/szerzo/Szabo_Lajos_Szocialis_munkasok.pdf
- Hajduska Mariann (2010): Krízislélektan. ELTE Eötvös Kiadó Budapest. (11-32. o)
- Tánzos Éva (szerk.) (2002): A szociális munka elmélete és gyakorlata 2. kötet - Szociális munka egyénekkal és családokkal – esetmunka. Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet, Budapest
- Compton, B. R. – Galaway, B.: Problémamegoldás: a szociális munka folyamata, 138 – 142; 156. old. in: Hegyesi – Talyigás (szerk.): A szociális munka elmélet és gyakorlat 1. kötet
- Galuske, Michael (2018): A szociális munka módszerei. (Udvari Kerstin ford.) Budapest, L'Harmattan

4. tétel

Esetmegbeszélés, esetkonferencia és a személyes-, szakmai- és szervezeti kompetencia- és hatékonyságnövelés lehetőségei és szerepe a segítő munkában. A szociális szakember, mint reflektív szakember. A segítő foglalkozás pszichés hatásai, a kiégés folyamata, megelőzésének, a szakmai személyiség fejlesztésének lehetőségei.

Ajánlott irodalom:

- Kozma Judit (szerk.) (2006) Kézikönyv szociális munkásoknak Szociális Szakmai Szövetség, Budapest

- Tánczos Éva (szerk.) (2002): A szociális munka elmélete és gyakorlata 2. kötet - Szociális munka egyénekkal és családokkal – esetmunka. Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet, Budapest
- Héderné Berta Edina, L. Ritók Nóra és mtársai: Esélyteremtés, az Igazgyöngy alapítvány munkája esettanulmányokon keresztül SZTE ETSZK 2019. letölthető a <http://dtk.tankonyvtar.hu/xmlui/handle/123456789/12244>
- Mihálka Mária (2015): A kiégésről - nemzetközi és hazai kutatási kitekintés. in.: ACTA SANA 2015/2 http://acta.bibl.u-szeged.hu/36302/1/sana_2015_002_007-018.pdf
- Kóbor Krisztina (2021): Tapasztalati tanulási módszerek helye és szerepe a szociális képzésekben. in.: Párbeszéd. 2021/2
- Galuske, Michael (2018): A szociális munka módszerei. (Udvari Kerstin ford.) Budapest, L'Harmattan

5. tétel

A cigány lakosság társadalmi helyzete, életkörülményei, életmódja. A jelenkor történeti előzményei. A kirekesztés, szegregáció, integráció, asszimiláció és inklúzió. A szociális professzió feladatai, lehetőségei a társadalmi kohézió elősegítésében.

Ajánlott irodalom:

- Bernát Anikó (2018): A magyarországi romák társadalmi integrációja a 2010-es években. In: Kolosi Tamás – Tóth István György (szerk.): Társadalmi Riport 2018. TÁRKI, Budapest. 144-165.
- Kotics József (2020): A cigány-magyar együttélés mintázatai. NKE, Budapest, 2020., <https://nkerepo.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/15948/A%20cigany%20magyar%20egyutt%20eles%20mintazatai.pdf?sequence=1>
- Varga Aranka (2015): Az inklúzió szemlélete és gyakorlata. Pécs, 2015. <https://ormanysag.hu/wp-content/uploads/2021/03/inkluzio-szemlelete-es-gyakorlata.pdf>
- Tóth István György: A társadalmi kohézió elemei: bizalom, normakövetés, igazságosság és felelősségérzet - lennének ..., in.: Társadalmi Ripirt 2010. , http://www.tarsadalomkutatas.hu/kkk.php?TPUBL-A-921/publikaciok/tpubl_a_921.pdf
- Rác Andrea: A szociális munka intervenciójának hatása a társadalmi mobilitásra és immobilitásra. http://real.mtak.hu/113701/1/racza_TK_kotet.pdf

6. tétel

A szegénység fogalma és a szegénységelméletek. A szegénység fő mérőszámai, mérésének lehetőségei. A segélyezés, mint a szociálpolitika egyik eszköze. Szociálpolitika és

jövedelemelosztás fogalma, mérései módszerei. Szociális munka szegénységben élőkkel. A szegénypolitika– szociálpolitika – társadalmpolitika összefüggései és eltérései.

Ajánlott irodalom:

- Ferge Zsuzsa (2017): Magyar társadalom- és szociálpolitika 1990-2015. Osiris Kiadó, Budapest. 188-214., 310-337.
- Tóth István György – Szelényi Iván (2019): Bezáródás és fluiditás a magyar társadalom szerkezetében. Adatolt esszé a felső középosztály bezáródásáról. In: Kolosi Tamás – Tóth István György (szerk.): Társadalmi Riport 2018. TÁRKI, Budapest. 25-46.
- Branyiczki Réka – Gábos András (2019): A szegénység dinamikája a válság időszakában Magyarországon. In: Kolosi Tamás – Tóth István György (szerk.): Társadalmi Riport 2018. TÁRKI, Budapest. 125-143.
- Kőnig Éva (2004): A segélyezés Bemuda-háromszöge. in.: esély 2004/1
- Mózer Péter, Tausz Katalin, Varga Attila (2015): A segélyezési rendszer változásai. in.: Esély 2015/3
- Váradi, M. M. (2015). Szegénység, projektek, közpolitikák. Tér és Társadalom, 29 (1), 69-96.

7. tétel

A család fogalma, szociológiai jellemzői. A családi kapcsolatok rendszere és konfliktusai. Család életciklusai és azok változásai (Hill-Roger-féle). A segítő munka szerepe, helye és módszerei a családban.

Ajánlott irodalom:

- Szabóné Kármán Judit (2004): Családgondozás – krízisprevenció. Medicina Könyvkiadó Rt. Budapest. (41-95. o)
- Bagdy Emőke: Családi szocializáció és személyiségzavarok. Nemzeti Könyvkiadó Budapest, 2000. 119-131.
- Komlósi Piroska (2017): Életciklusváltások a családban, Károli Gáspár Református Egyetem, Bethesda Gyermekkórház, <https://semmelweis.hu/klinikai-pszichologia/files/2017/02/Komlósi-Piroska-Életciklusváltások-a-családban.pdf>
- Takács, I. (2018). A családsegítő szolgálatok tevékenysége a kezdetektől napjainkig. In Kovács, I. és Lakner, Z. L. (szerk.). Rendszer és váltás. A Szociális Törvény első 25 éve. (141-157). L'Harmattan.

8. tétel

A magyar gyermekvédelem törvényi szabályozásának alapelvei, értékhatára és feladatai. A magyarországi gyermekvédelem főbb változásai az 1997. évi gyermekvédelmi törvény elfogadása óta. A szociálpedagógia és a szociális munka módszereinek alkalmazási lehetőségei

a gyermekjóléti alapellátásokban. A gyermekvédelmi szakellátás felépítése, értékhátttere, formái és szakmai feladatai.

Ajánlott irodalom:

- Szabolcsi Julianna: A jelzőrendszer hatékony működése. In: A gyermekjóléti szolgálatok feladatellátásának szakmai támogatása. Műhelytanulmány, Rubeus Egyesület, 2015.
- Homoki, A. (2019). A gyermekvédelmi szükségletorientáció az óvodai, iskolai segítségben. *Deliberationes*, 12 (1), 43-70.
- Rác Andrea (szerk.) (2015): A gyermekvédelem megújulási alternatívái. Budapest, Rubeus Egyesület.
- Balogh Karolina, Gregorits Péter, Rác Andrea (2019): A gyermekvédelmi intézményrendszer működési környezetének vizsgálata a gyermekvédelem, mint szolgáltatás értelmezési keretrendszer tükrében. in.: *Esély*, 2019 (3). 26-47.

9. tétel

Az ápolást-gondozást nyújtó intézmények jogszabályi háttere, jóléti tevékenységei és szabályozottsága. A szociális munkás, szociálpedagógus lehetősége és tevékenységének főbb jellemzői az ápolást-gondozást nyújtó intézményekben.

Ajánlott irodalom:

- Albeck-Tóth Livia – Kussinszky Anikó (2021): Az idősek emberi jogai és a tapasztalható szemléletváltás, valamint a bentlakásos idősgondozás kihívásai ombudsmani szemmel, in.: *Esély*, 2021/2, 3-21pp
- Széman Zsuzsa – Tróbert Anett Mária (2017): A szociális innováció lehetőségei a tartós idősgondozásban in.: *Esély* 2017/6, 45-62pp
- Costanzo Ranci – Emmanuele Pavolini (2015): Nem mind arany, ami fénylik: a tartós gondozás reformja Európában az elmúlt két évtizedben. in.: *Esély* 2015/5, 3-26pp
- Jelinekné Dr. Vári Zsuzsanna: Az idősellátás törvényi szabályozásának változásai In: *Kapocs* 44. 2010. március

10. tétel

Ifjúságügy, ifjúsági szakma, ifjúsági munka. Ifjúsági munka küldetése, céljai, alapelvei, feladatai, területei. Ifjúsági stratégia (koncepció), cselekvési terv. Kortárssegítés szerepe, módszertana. Tehetség-gondozás.

Ajánlott irodalom:

- Jancsák Csaba: Az ifjúsági korosztályok, Ifjúságügy, ifjúság szakma, ifjúsági munka (2008), szerk.: Nagy Ádám, Új Mandátum

- Marc McCrindle, Emily Wolfinger: Az XYZ ábécéje, A nemzedékek meghatározása (2010), Korunk, 2010/11
- Szanyi-F. Eleonóra: Nemzetközi diskurzusok az ifjúságkutatásban, Magyar fiatalok a Kárpát-medencében, Magyar ifjúságkutatás 2016 (2018), szerk.: Székely Levente, Kutatópont Kft. Enigma 2001. Kiadó
- Gyarmathy Éva (2013): Tehetség és tehetséggondozás a 21. század elején Magyarországon. in.: Neveléstudomány 2013/2, 90-106.
- Földes Petra (2010): Segítő kortársak - kortárssegítők. in.: Új Pedagógiai Szemle. 2001/10

11. tétel

Társadalmi normák és értékek, devianciák és konfliktusok azokat magyarázó szociológiai elméletek. Krízis, krízisintervenció és azok segítő kategóriái és típusai. Válsághelyzetek különböző korosztályok életében, a szülők gyakori reagálási típusai a gyermekek krízishelyzeteire. A mobbing jelensége. Második esély, a teljes életút normatív és akcidentális kríziseivel való megküzdés támogatása.

Ajánlott irodalom:

- Hajduska Mariann (2010): Krízislélektan. ELTE Eötvös Kiadó Budapest. (11-32. o)
- Andorka Rudolf (1997): Bevezetés a szociológiába, Osiris Kiadó, Budapest, 2006. 17. fejezet, Deviáns viselkedés
- Szabó Lajos (2005): Krízisintervenció a szociális esetmunkában, Bárczi Gusztáv GYTF, http://szociologiaszak.uni-miskolc.hu/kapott_anyag/krizisintervencio.pdf
- Mogyorósy-Révész Zsuzsanna: Érzelmi regulációs változások krízisben és traumában – a helyreállítást segítő, pszichológiai tanácsadás során alkalmazható módszerek és gyakorlatok. in.: Mentálhigiéné és Pszichoszomatika 2019/3, 267–298; <http://real.mtak.hu/107115/1/0406.20.2019.007.pdf>

12. tétel

Társadalmi mobilitás és oktatás. Sajátos nevelési igényű, valamint beilleszkedési, magatartás- és teljesítményzavarral küzdő gyermekek és tanulók helyzete a nevelési-oktatási intézményekben. Az óvodai és iskolai szociális segítség intézményesült háttere, módszertana és megvalósulási formái, lehetőségei.

Ajánlott irodalom:

- Homoki, A. (2018). Az iskolai szociális munkában rejlő lehetőségek a gyermekvédelmi szükségletorientáció alapelveinek figyelembevételével. in: Pábeszéd, 5. évf., 3. szám
- Schiffer Csilla, Szekeres Ágota (2013): Az integratív pedagógia nevelésmélete. ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar. (http://www.tankonyvtar.hu/en/tartalom/tamop412A/2009-0007_az_integrativ_pedagogia_nevelesmelete/adatok.html)

- Kállai Gabriella, Mile Anikó: Sajátos nevelési igények és befogadó nevelés Európában. in.: Educatio, 2020. 363-378
- Halász G. (2004) A sajátos nevelési igényű gyermekek oktatása: európai politikák és hazai kihívások. Új Pedagógiai Szemle, 2004
- Papp G., Perlusz A. (2012) „...mindenképpen figyelni kell a folyamatokat és reagálni kell...” Kooperáció- és konkurencia folyamatok a sajátos nevelési igényű tanulókat ellátó intézményekben. In: Zászkaliczky P. (ed.) A társadalmi és iskolai integráció feltétele és korlátai. Budapest, ELTE Eötvös Kiadó. pp. 179–201.

13. tétel

A szociálpedagógia és a szociális munka alkalmazott módszereinek (csoportokkal, közösségekkel) rövid módszertani ismertetése Közösségfejlesztés, a közösségi fejlesztési munka célja, feladatrendszere, dilemmái. A csoportmunka szerepe, alapelvei. A kortárs csoportok jelentősége a szocializációs folyamatokban. Csoporttervezés speciális vonatkozásai a szociális munka, szociálpedagógia területén.

Ajánlott irodalom:

- Gosztonyi Géza (szerk.) (2002): A szociális munka elmélete és gyakorlata 3. kötet – Közösségi szociális munka. Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet, Budapest elmélete és gyakorlata 4. kötet - Szociális munka csoportokkal. Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet, Budapest
- Varga, A. Tamás - Vercseg, Ilona (1998): Közösségfejlesztés. Magyar Művelődési Intézet, Budapest, 1-32.
- Popper Péter: A csoport-pszichoterápia elméleti és gyakorlati kérdései. Bp., 1984. Akadémiai
- Csoportlélektan. Családsegítés, mentálhygiéné módszertani füzetek. Híd Családsegítő Központ, Bp., 1990.
- Vercseg Ilona (2011): Közösség és részvétel. Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület és az ELTE Szociális Munka és Szociálpolitikai Tanszék könyvsorozata
-

14. tétel

Önálló életvitelt támogató ellátások helye és szerepe a szociális szolgáltatások rendszerében. A támogató szolgálatok szerepe, valamint a támogatott lakhatás és a bentlakásos intézmények kitagolásának előnyei és hátrányai.

Ajánlott irodalom:

- Sándor Anikó, Horváthné Somogyi Ildikó, Iván Zoltán, Kalányos György (2019): A támogatott lakhatás jellemzői egy participatív kutatás tükrében. in: Fogyatékoság és társadalom. 2019. évi 1., DOI 10.31287/FT.hu.2019.1.5

- Halmos Szilvia (2017): Szempontok a UN CRPD hazai végrehajtásához, különös tekintettel az egyezmény 19. cikkére (a fogyatékos személyek önálló életvitelhez és közösségbe való befogadáshoz való joga) I., in: ACTA HUMANA, 2017/6. 75–102
- Andrászi-Tóth Veronika, Bódy Éva, Csicsely Ágnes, Nyitrai Imre (2011): Az intézménytelenítés kapujában. in: Esély, 2011/4
- Bugarszki Zs. – Kondor Zs: Észrevételek a magyarországi intézményi férőhely kiváltás koordinálásáról in.: Esély 2015/2

15. tétel

A fogyatékos fogalmának értelmezése, a fogyatékos emberek főbb csoportjai, integrációjuk lehetőségei és akadályai. Fogyatékos gyermek a családban. Az esélyegyenlőség törvényi feltételei. Szociális munka fogyatékos emberekkel.

Ajánlott irodalom:

- Czibere Károly, Birinyi Márk (2021): Spiritualitás a fogyatékos személyek segítésében. in: Máltai Tanulmányok. III. évfolyam, 1. szám
- Harnóczy Edina, Makai Alexandra, Simon Gabriella, Vágner Nikolett (2010): Fogyatékos életésélyek - életútinterjúk tükrében. in: Acta Sociologica - Pécsi Szociológiai Szemle. 3. évf. 1. szám
- Laki Ildikó (szerk): A fogyatékosággal élő fiatal felnőttek társadalmi integrálódásának esélyei és lehetőségei a mai Magyarországon Kutatási zárókötet L'Harmattan Kiadó, 2010, Budapest
- Kiss Viktor: A teljesség politikája: fogyatékosdiskurzusok és a normalitás ideológiái Magyarországon. in.: A nemzetközi és hazai fogyatékospolitika a 21. században. MTA TK Szociológiai Intézet - L'Harmattan, Budapest
- Laki Ildikó, Tóth László: Életkeretek meghatározása a jogszabályok által. in.: A nemzetközi és hazai fogyatékospolitika a 21. században. MTA TK Szociológiai Intézet - L'Harmattan, Budapest